

VAŽNIJI POKAZATELJI O OBAVLJENIM INSPEKCIJSKIM POSLOVIMA, UTVRĐENOM STANJU I PODUZETIM MJERAMA INSPEKTORA RADA ZA RAZDOBLJE OD 1. SIJEČNJA DO 30. LIPNJA 2018.

U razdoblju od 1. siječnja do 30. lipnja 2018. inspektori rada su obavili ukupno 12.681 inspekcijski posao, od kojih je 8.590 inspekcijskih poslova obavljeno u području radnih odnosa te 4.091 inspekcijski posao u području zaštite na radu.

Od 12.681 obavljenog inspekcijskog posla, 8.374 se odnosi na inspekcijske nadzore (od toga 4.887 u području radnih odnosa i 3.487 u području zaštite na radu), a 4.307 inspekcijskih poslova se odnosi na neposredno rješavanje, tehničke preglede, potvrde i sl. (od toga 3.703 inspekcijska posla u području radnih odnosa tj. donošenje rješenja o privremenom osiguranju naplate utvrđene obveze koja se odnosi na neisplaćene plaće odnosno naknade plaća radnicima te 604 potvrde i tehnički pregledi u području zaštite na radu).

PODRUČJE RADNIH ODNOSA

U 4.887 inspekcijskih nadzora primjene propisa o radnim odnosima inspektori rada su, ovisno o utvrđenom činjeničnom stanju, poduzimali propisane savjetodavne, upravne, prekršajne i kaznene mjere.

Tako su inspektori rada u navedenom razdoblju:

- tijekom obavljanja inspekcijskih nadzora, u skladu s odredbama članka 29. Zakona o Inspektoratu rada („Narodne novine“ broj 19/14) poslodavcima dali 266 savjeta o načinu najučinkovitije primjene pojedinih odredbi propisa čiju provedbu nadziru (Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 93/14 i 127/17, dalje u tekstu: ZR, Zakona o minimalnoj plaći – „Narodne novine“ broj 39/13 i 130/17, Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju – „Narodne novine“ broj 80/13 i 137/13, Zakona o mirovinskom osiguranju – „Narodne novine“ broj 157/13, 33/15, 93/15 i 120/16 i 18/18, Zakona o poticanju zapošljavanja – „Narodne novine“ broj 57/12, 120/12 i 16/17, i Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom – „Narodne novine“ broj 157/13, 152/14 i 39/18)
- donijeli 618 upravnih mjera
- zbog osnovane sumnje u počinjenje ukupno 2.849 prekršaja, protiv poslodavaca nadležnim prekršajnim sudovima podnijeli 1.263 optužnih prijedloga, donijeli 31 obavezni prekršajni nalog te 135 prekršajnih naloga
- zbog osnovane sumnje u počinjenje kaznenih djela nadležnim državnim odvjetništvima podnijeli 59 kaznenih prijava

Većina donesenih upravnih mjera odnosila se na:

- privremene zabrane obavljanja djelatnosti poslodavcima
- nalog poslodavcu da radniku s kojim je sklopio ugovor o radu koji ne sadrži sve sastojke propisane ZR-om, ponudi izmjenju ugovora koji će sadržavati nedostajuće sastojke, odnosno da dopuni izdanu potvrdu o sklopljenom ugovoru o radu koja ne sadrži sastojke propisane ZR-om
- naredbe poslodavcima da radnicima dostave obračune dugovane, a neisplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine, ili takav obračun propisanog sadržaja

Najčešće utvrđeni prekršaji odnosili su se na:

- neprijavljivanje radnika na obvezno mirovinsko i obvezno zdravstveno osiguranje, uključujući i prijavljivanje nakon proteka propisanog roka
- neizdavanje radnicima pisane potvrde o sklopljenom ugovoru o radu prije početka rada kada ugovor o radu nije sklopljen u pisanom obliku
- nedostavljanje radnicima isprava o plaći, naknadi plaće ili otpremnini
- neisplatu zakonom propisane minimalne plaće radnicima
- obvezu vođenja evidencija o radnicima (*osobito evidencija o radnom vremenu*)
- radno vrijeme (*osobito prekovremeni rad*) i odmore (*osobito dnevni i tjedni*)
- sklapanje ugovora o radu na određeno vrijeme

Većina kaznenih prijava podnesena je nadležnim državnim odvjetništvima zbog osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela neisplate plaće propisanog odredbama članka 132. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 i 101/17).

Prema važnijim pokazateljima o radu Inspektorata rada koji se odnose na nezakonitosti u vezi sa zapošljavanjem i prijavljivanjem radnika na obvezna osiguranja za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2018., inspektori rada utvrdili su sljedeće:

- s 431 radnikom poslodavac nije sklopio ugovor o radu u pisanom obliku niti im je izdao pisanu potvrdu o sklopljenom ugovoru o radu prije početka rada
- 392 radnika nisu prijavljena na obvezno mirovinsko osiguranje
- 524 radnika su na obvezno mirovinsko osiguranje prijavljena nakon isteka propisanog roka
- rad 195 stranaca protivno odredbama Zakona o strancima

Od ukupno donesenih 618 upravnih mjera u navedenom razdoblju, inspektori rada su donijeli 142 rješenja o privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti, zbog toga što su utvrdili da su tijekom nadzora za poslodavce radili radnici koji nisu bili prijavljeni na obvezno mirovinsko osiguranje prije početka rada odnosno stranci koji su radili protivno odredbama Zakona o strancima (*od ta 142 rješenja 31 ih je ukinuto, jer su poslodavci inspektoratu rada dostavili dokaz da su otklonili nedostatke u poslovanju i uplatili iznos od 30.000,00 kuna za svakog radnika u korist Državnog proračuna, slijedom čega je u Državni proračun uplaćeno 1.110.000,00 kuna; 25 rješenja o privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti je izvršeno pečaćenjem poslovnih prostorija; 2 rješenja su izvršena pečaćenjem postrojenja, uređaja i druge opreme, dok ih je 84 izvršeno na drugi pogodan način*).

U pogledu neisplata zakonom propisane minimalne plaće, u inspekcijskim nadzorima je utvrđeno da poslodavci za 1.236 radnika nisu isplatili niti minimalnu plaću, slijedom čega je utvrđeno postojanje osnovane sumnje u počinjenje 244 prekršaja iz članka 2. i 3. Zakona o minimalnoj plaći, u vezi sa člankom 5. i 6., što je kažnjivo po članku 10. stavku 1. i 2. toga Zakona. Također je utvrđeno da poslodavci nisu u propisanom roku dostavili obračune dugovane, a neisplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine za 772 radnika, slijedom čega je utvrđeno postojanje osnovane sumnje u počinjenje 253 prekršaja iz članka 93. stavaka 2. i 4. ZR-a, što je kažnjivo po članku 229. stavku 1. točki 34. i stavku 2. toga Zakona.

Zbog osnovane sumnje u počinjenje navedenih prekršaja inspektori rada su nadležnim prekršajnim sudovima podnijeli optužne prijedloge protiv poslodavaca i odgovornih osoba poslodavaca. Zbog navedenih nezakonitosti, u skladu s odredbama članka 226. stavka 1. točkama 18. i 19. ZR-a, u navedenom razdoblju inspektori rada su donijeli 113 rješenja kojim su poslodavcima naložili dostavu radnicima obračuna iz kojeg je vidljivo kako je utvrđen iznos isplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine, ili takav obračun s propisanim sadržajem, odnosno obračune dugovane, a neisplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine, ili takav obračun s propisanim sadržajem.

Zbog osnovane sumnje u počinjenje 46 kaznenih djela neisplate plaće propisana odredbama članka 132. Kaznenog zakona, nadležnim državnim odvjetništvima su podnijeli kaznene prijave.

Vežano za radno vrijeme i odmore radnika, inspektori rada su u navedenom razdoblju utvrdili postojanje osnovane sumnje u počinjenje 95 djela prekršaja zbog nezakonitog prekovremenog rada radnika, 99 djela prekršaja zbog povrede prava radnika na dnevni odmor, 50 djela prekršaja zbog povrede prava radnika na tjedni odmor, te 191 djelo prekršaja zbog toga što poslodavci ne vode evidenciju o radnicima i o radnom vremenu ili je ne vode na propisani način, ili na zahtjev inspektora rada nisu dostavili podatke o radnicima i o radnom vremenu.

Uvidom u eOčevidnik uočeno je da je najveći broj nezakonitosti iz područja radnih odnosa utvrđen u djelatnostima građevinarstva, trgovine, ugostiteljstva i ostalim uslužnim djelatnostima.

Značajne aktivnosti Inspektorata rada odnosile su se na neposredno rješavanje, tj. postupanje u slučaju neisplate dospjelih plaća odnosno naknada plaća radnicima nastavljeno je u 2018. u skladu s odredbama Zakona o osiguranju radničkih tražbina („Narodne novine“ broj 70/17). Inspektori rada su u navedenom razdoblju donijeli 3.703 rješenja o privremenom osiguranju naplate utvrđene obveze pljenidbom i zabranom raspolaganja novčanim sredstvima koje poslodavac ima na bilo kojem računu kod banke, za iznos koji čini umnožak propisanog iznosa minimalne plaće i broja radnika kojima nije isplaćena plaća odnosno naknada plaće za određeni mjesec (za studeni i prosinac 2017. te siječanj, veljaču, ožujak i travanj 2018.) u slučaju kada poslodavac do zadnjeg dana u mjesecu nije isplatio plaću odnosno naknadu plaće za prethodni mjesec, a nije dostavio Financijskoj agenciji zahtjev za prisilnu naplatu uz obračun dugovane, a neisplaćene plaće odnosno naknade plaće niti je u slučaju blokade računa podnio Agenciji za osiguranje radničkih tražbina (dalje u tekstu: AORT) zbirni zahtjev za isplatu plaće odnosno naknade plaće u visini minimalne plaće. Radi se o neposrednom

rješavanju bez obavljanja inspekcijskoga nadzora, a na temelju službenih podataka zaprimljenih od javnopravnih tijela (Porezne uprave Ministarstva financija i AORT-a).

PODRUČJE ZAŠTITE NA RADU

Inspektori rada su u području primjene propisa o zaštiti na radu obavili 4.091 inspekcijski posao, od toga 3.487 inspekcijskih nadzora, 453 pregleda glavnog projekta i 151 tehnički pregled novo izgrađenih građevina. Od ukupnog broja nadzora, 777 nadzora je obavljeno povodom smrtne ili teške ozljede nastale u prostoriji ili na prostoru u kojem poslodavac obavlja rad. Na temelju utvrđenog činjeničnog stanja, inspektori rada su poduzimali propisane savjetodavne, upravne, prekršajne i kaznene mjere.

U navedenom razdoblju su inspektori rada savjetovali poslodavce o primjeni propisa zaštite na radu u 247 slučajeva, a najčešće se radilo o primjeni propisa o obavješćivanju radnika, povjerenika radnika za zaštitu na radu, stručnjaka zaštite na radu, ovlaštene osobe s kojom je poslodavac ugovorio obavljanje poslova zaštite na radu i drugih osoba o svim rizicima i promjenama koje bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika, te o obvezi vođenja evidencije, čuvanja isprava, davanja obavijesti i podataka u skladu sa Zakonom o zaštiti na radu („Narodne novine“ broj 71/14 i 118/14, dalje u tekstu: ZZR) i drugim propisima.

Slijedom utvrđenih činjenica inspektori su donijeli ukupno 2.396 upravnih mjera. Od toga su usmenim rješenjima upisanim u zapisnik o inspekcijskom nadzoru izrekli 1.412 upravnih mjera na mjestu rada na temelju odredbi članka 91. ZZR-a. Najveći broj navedenih upravnih mjera odnosio se na privremeno udaljavanje radnika s mjesta rada radnika za kojeg poslodavac ne može predočiti dokaze o ispunjavanju propisanih uvjeta, zabranu korištenja sredstava rada i osobne zaštitne opreme te obavljanje radnih postupaka protivno propisima zaštite na radu. Od ukupnog broja upravnih mjera, usmenim rješenjima je naređeno otklanjanje 973 nezakonitosti, na temelju odredbi članka 92. ZZR-a. Najveći broj naredbi se odnosio na organiziranje pružanja prve pomoći radnicima na radu na propisani način, ispitivanje sredstava rada, ispitivanje parametara radnog okoliša te na izradu procjene rizika.

Inspektori rada su na mjestu izvršenja prekršaja izrekli 312 novčanih kazni u ukupnom iznosu od 2.220.400,00 kuna, od čega je iznos od 1.421.600,00 kuna uplaćen u korist Državnog proračuna. Prekršajni nalozi i obavezni prekršajni nalozi su izdani za 101 prekršaj, za koje su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 2.465.600,00 kuna, od čega je u korist Državnog proračuna uplaćeno 45.120,00 kuna, a na prekršajne naloge je podnesen 51 prigovor. Nadalje, podnesena su 2 optužna prijedloga nadležnim prekršajnim sudovima, zbog osnovane sumnje u počinjenje 2 prekršaja.

Većina prekršaja poslodavaca odnosila se na propuste poslodavaca u obavješćivanju tijela nadležnog za inspekcijski nadzor o smrtnim i teškim ozljedama nastalim na prostoru poslodavca te na obveze poslodavaca vezane uz izradu procjene rizika.

Zbog osnovane sumnje u počinjenje kaznenih djela, inspektori rada su nadležnim državnim odvjetništvima podnijeli 31 kaznenu prijavu protiv 46 osoba. Većina kaznenih prijava podnesena je zbog osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela iz članka 215. stavak

2. i članka 221. stavak 1. Kaznenog zakona, odnosno zbog opasnosti po život i tijelo osoba, koje su izazvane neprimjenom pravila zaštite na radu i zbog izvođenja pojedinih radova protivno propisima i priznatim pravilima struke.

Uvidom u eOčevidnik uočeno je da je u navedenom razdoblju najveći broj nezakonitosti iz područja zaštite na radu utvrđen u djelatnostima proizvodnje prehrambenih proizvoda, prerade drva, specijalizirane građevinske djelatnosti, gradnja zgrada, proizvodnje gotovih metalnih proizvoda i trgovine na malo.

OSTALE AKTIVNOSTI

Predstavnik Inspektorata rada je u veljači 2018. sudjelovao na sastanku radne grupe SLIC Enforcement, održanom u Luxembourg. Na sastanku je, između ostalog, raspravljano o programu rada ove radne grupe, o rezultatima rada podgrupa u vezi edukacije inspektora, dobre inspeksijske prakse, evaluacijama nacionalnih inspekcija rada, procjenjivanju rizika s obzirom na dob, spol i druge demografske karakteristike radnika te o planu razmjene inspektora rada u 2018.

Predstavnici Inspektorata rada sudjelovali su 28. veljače 2018. na savjetovanju „Rad na siguran način ustupljenih radnika od agencija za privremeno zapošljavanje“ u organizaciji Zavoda za unapređivanje zaštite na radu i HUP-a, u ožujku i lipnju 2018. na savjetovanju „Uporaba skele u građevinarstvu“ u organizaciji Zavoda za unapređivanje zaštite na radu, PROSCO d.o.o., AGRAM d.o.o. i LAYER, održanih u Zagrebu i Splitu, 26. travnja 2018. na savjetovanju „Zaštiti se znanjem – Primjeri dobre prakse u zaštiti na radu“ u organizaciji Zavoda za unapređivanje zaštite na radu i grada Mursko Središće i 27. travnja 2018., povodom svjetskog i nacionalnog dana zaštite na radu, na stručnom skupu „Zdrava mjesta rada upravljaju opasnim tvarima“ u organizaciji Zavoda za unapređivanje zaštite na radu i Ministarstva rada i mirovinskoga sustava.

Osim navedenog, u ožujku 2018. dva predstavnika Inspektorata rada sudjelovala su na radionici u vezi realizacije projekta POOSH – Sigurnost i zdravlje na radu upućenih radnika, koja je održana u Bruxellesu, Belgija. Nositelj ovoga projekta je Znanstveno istraživački centar Slovenske akademije znanosti i umjetnosti s partnerima iz Italije, Austrije, Rumunjske i Njemačke, a MRMS - Inspektorat rada sudjeluje kao pridruženi član. Domaćin navedene radionice je bila belgijska inspekcija rada koja je predstavila sustav zaštite na radu radnika u Belgiji i evidencije koje vode o upućenim radnicima. U sklopu radionice organizirana je posjeta jednom gradilištu kako bi praktično prikazali na koji način se obavlja inspeksijski nadzor nad radom upućenih radnika.

Predstavnik Inspektorata rada sudjelovao je na sastanku radne grupe SLIC MACHEx 21. i 22. ožujka 2018. u Luxembourg. SLIC MACHEx je radna grupa inspektora rada država članica Europske unije čiji se djelokrug rada odnosi na problematiku vezanu uz radnu opremu odnosno predlaganja zakonskih regulativa, usklađivanja radne opreme sa postojećim normama i poboljšanja kvalitete radne opreme u skladu sa primjenom novih tehničkih dostignuća i novih normi za sigurnost i zdravlje radnika. Teme sastanka su bile izvješće

podgrupe za izradu Vodiča za korištenje prenosivih ljestava, sigurnost radnika pri radu sa kolaborativnim robotima, modifikacije na radnoj opremi, sigurnost pri profesionalnom ronjenju, opasnosti pri korištenju lasera, edukacija inspektora i analiza nekih upita preko KSS sustava.

Unutar SLIC - KSS (Knowledge Sharing Site) sustava za razmjenu informacija između Inspektorata država članica Europske unije, u razdoblju od 1. siječnja do 30. lipnja 2018. razmijenjene su informacije koje moderiraju nacionalni KSS koordinatori, zapošljavaju li se u Inspektoratima rada liječnici specijalisti medicine rada koji bi obavljali inspeksijske nadzore, iskustva s procjenjivanjem rizika s obzirom na opasnosti od izvora svjetla na pozornicama te potrebnoj dokumentaciji za izaslane radnike te su razmijenjene informacije vezane uz područje zaštite na radu na postavljena pitanja iz Slovačke, Danske, Finske i Češke.

Predstavnik Inspektorata rada sudjelovao je u ožujku 2018. na plenarnoj sjednici Europske platforme za rješavanje neprijavljenog rada, koja je održana u Bruxellesu, gdje je svim prisutnim članovima održao prezentaciju na temu „Vrijednosni kuponi za sezonski rad u poljoprivredi“. Druge države članice također su predstavile svoje oblike zapošljavanja na temelju vrijednosnih kupona za poslove čišćenja, rada u domaćinstvu i poljoprivredi.

Na tematskoj radionici o informacijskim alatima i pristupima kako doprijeti do radnika i poslodavaca vezano za neprijavljeni rad, koja se održala u Stockholmu u organizaciji Europske platforme za rješavanje neprijavljenog rada, sudjelovali su i predstavnici Inspektorata rada. Na tom seminaru sudionicima je održana prezentacija u kojima im je predstavljen IPA Twinning projekt „Jačanje politike i kapaciteta za suzbijanje neprijavljenog rada“.

Predstavnici Inspektorata rada aktivno su sudjelovali na svečanom zatvaranju IPA Twinning projekt „Jačanje politike i kapaciteta za suzbijanje neprijavljenog rada“, koje je održano u ožujku 2018. u Zagrebu, gdje su svim okupljenima prezentirali komponente 3., 4. i 5. Projekta. Inspektorat rada bio je nositelj komponenti 3. i 5., ali je aktivno sudjelovao i u svim drugim komponentama.

Predstavnik Inspektorata rada je u svibnju 2018. sudjelovao na 74. sjednici Odbora viših inspektora rada Europske komisije (Senior Labour Inspectors' Committee -SLIC). Sjednica je održana u Sofiji, Bugarska, a razmatrana je tema pod nazivom "Boljim usmjerenjem inspekcije rada do preciznijih intervencija" te pitanja od interesa za rad Odbora.

Predstavnik Inspektorata rada sudjelovao je u lipnju 2018. u Madridu na radionici "Procjena rizika za učinkovitije obavljanje inspeksijskih nadzora", koja se organizirala unutar planiranih aktivnosti Europske platforme za rješavanje neprijavljenog rada, gdje je svim prisutnim članovima održao prezentaciju na temu „Procjena rizika i upravljanje sa predstavkama u Inspektoratu rada“. Dio država članica također su predstavile svoje sustave rizika i razmjene podataka sa drugim tijelima.

Predstavnik Inspektorata rada je 5. lipnja 2018. sudjelovao na sastanku radne grupe za evaluaciju Inspekcije rada Republike Slovačke 2018. u Luksemburgu. Tema sastanka je bila priprema i organizacija rada radne grupe za evaluaciju slovačke inspekcije rada koja će se

održati u razdoblju od 22. do 26. listopada 2018. Evaluacijski tim se sastoji od 9 članova, dva predstavnika talijanskog inspektorata rada kao predsjedatelji evaluacijskog tima te predstavnici Inspektorata rada iz Češke, Malte, Portugala, Nizozemske, Litve, Estonije i Hrvatske. Na sastanku su predstavnici slovačke inspekcije rada predstavili ukratko njihovu organizaciju rada, članovi tima su dogovorili sastave grupa, područja odgovornosti za praćenje inspekcijskih nadzora i pisanje završnog izvješća.

Putem IMI sustava, kojim nadležna tijela u različitim državama članicama Europske unije razmjenjuju informacije i šalju zahtjeve vezane za rad upućenih radnika, u razdoblju od 1. siječnja do 30. lipnja 2018., Inspektorat rada je uputio 37 zahtjeva drugim državama članicama Europske unije za dostavu informacija vezano za upućene radnike koji su zatečeni na radu u Republici Hrvatskoj, a postojala je osnovana sumnja da se radilo o mogućem lažnom upućivanju ili se ukazivalo na moguće kršenje propisa iz područja radnih odnosa. U istom razdoblju smo zaprimili 9 sličnih zahtjeva od drugih država.

U skladu s Programom rada Inspektorata rada za 2018. te odlukom Odbora viših inspektora koji je na 70. plenarnoj sjednici, tijekom predsjedavanja Nizozemske Europskom unijom, 18. svibnja 2016. odlučilo provesti kampanju **“Zaštita na radu radnika zaposlenih putem Agencija za privremeno zapošljavanje”** u tijeku je provođenje te kampanje. Nositelji Kampanje su iz Francuske, Inspekcija rada (DGT) i Nacionalni institut za rad, zapošljavanje i profesionalno osposobljavanje (INTEFP) a u pripremi Kampanje sudjelovali su Austrija, Belgija, Luxemburg, Poljska, Portugal, Španjolska, Švedska i Europska agencija za zaštitu na radu EU – OSHA. Kampanja je započela u listopadu 2017., a završiti će u svibnju 2019. Kampanja je usmjerena na zaštitu na radu radnika zaposlenih putem Agencija za privremeno zapošljavanje i provoditi će se u koordiniranoj aktivnosti sa svim inspekcijama rada u zemljama članicama EU. Kampanja se provodi na cijelom području Republike Hrvatske. U razdoblju od siječnja do svibnja 2018., Središnji ured predstavio je Kampanju javnosti i prezentirao ciljeve i način provođenja kampanje te odredio Agencije za privremeno zapošljavanje kod kojih će se obavljati inspekcijski nadzor i utvrdio točan plan rada za područne urede. U razdoblju od lipnja do srpnja 2018., Područni uredi Inspektorata rada obavljaju inspekcijske nadzore u Agencijama za privremeno zapošljavanje prema dobivenom rasporedu i o rezultatima provedenih inspekcijskih nadzora izvještavaju Središnji ured.

Zagreb, srpanj 2018.